

O Natalii Klossównie z Zawiercia, jej rodzinie i przodkach

Natalia Klossówna od wczesnych lat powojennych aż do śmierci mojej Babci Pelagii w 1983 r. była częstym gościem w moim domu i pozostała w serdecznej pamięci.

Moja rodzina towarzyszyła jej, stosownie do okoliczności, także w prywatnym życiu. Mama miała przyjemność poznać siostrę Natalii, Almę. Pośredni kontakt miałyśmy z mieszkającą w byłym NRD siostrą Marią. W archiwum rodzinnym zachowały się zdjęcia z 1960 r. z pogrzebu Olgi, innej siostry Natalii. Byłyśmy w rodzinnym domu Klossów w Zawierciu. Toteż przypomnienie Natalii Klossówny i jej rodziny jest zrozumiałą potrzebą serca, ułatwioną bogactwem źródeł internetowych.

Dla mnie była panią Talą Klossówną...

Od paru początkowych zdań powstało opracowanie, w którym mowa o Zawierciu, Pilicy, Lipnie, a nawet dalekim Stanisławowie...

Spis treści:

Część I:

1. O Natalii Klossównie	2
2. O ojcu Natalii, Adolfie Gustawie Klossie	5
3. O matce Natalii, Emmie Kloss z d. Holaczewskiej	6
4. O rodzeństwie Natalii	7

Część II:

1.O rodzinie Mosalff z Lipna	10
2.O rodzinie Isaak	11
3. Informacje dot. przodków osób o nazwisku Mugeński/Mugenschnabel	13

Część I

1. O Natalii Klossównie

Natalia Irma Kloss (Klossówna) urodziła się 21.11.1903 r. w Zawierciu i była córką Adolfa Gustawa i Emmy z Holaczewskich małżonków Klossów, którzy pobrali się około 1888 r.¹

Natalia Klossówna była nauczycielką i wraz z moją Babcią² w latach 30 XX w. uczyły razem m.in. w szkołach w Porębie i prawdopodobnie w Siewierzu.

Z tego czasu w archiwum rodzinnym zachowały się liczne fotografie, m.in. z wycieczek grona nauczycielskiego. Wskazują na głęboką sympatię, jaką obie panie żywiły do siebie.

Łączyła je bowiem nie tylko praca, ale i przyjaźń, która przetrwała do końca ich życia.

Natalia Klossówna z moją Babcią Pelagią Ratyńską.
(Zdjęcie zostało robione w zakładzie fotograficznym Stanisława Fronczka w Siewierzu)

Natalia Klossówna

Natalia Klossówna po II wojnie św. pracowała w szkole w Bytomiu, a po przejściu na emeryturę wróciła do Zawiercia i tam zmarła w 1998 r.

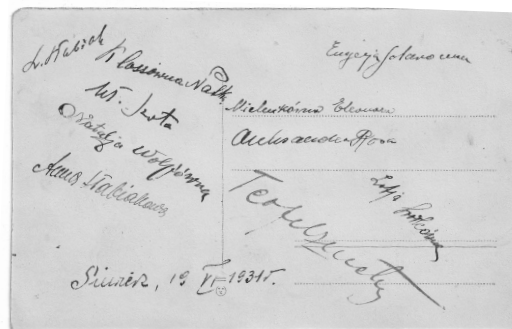
¹ Metryki dot. Zawiercia znajdują się w aktach stanu cywilnego parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Częstochowie. Metryki ślubu z lat 1888-1900 nie są jeszcze zdigitalizowane.

² Pelagia Z Ratyńskich Kościelna (1907-1983)

<https://moja-rodzina.com/wp-content/uploads/2020/02/Historia-Pelagii-Koscielnej-z-domu-Ratynskiej.pdf>

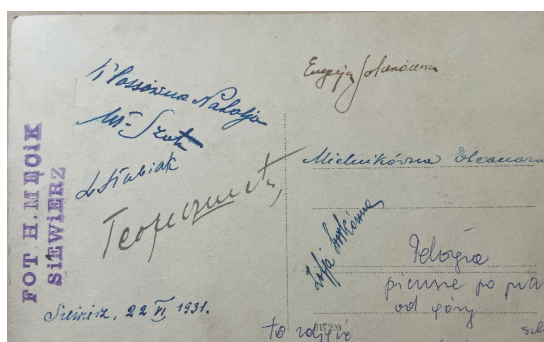
Siewierz, 19.06.1931

Podpisali: L. Słabiak³, Klossówna Natalia, Wł. Szota⁴, Natalia Wol...jowna, Anna Słabiakowa, Eugenia Solarówna, Mielnikówna Eleonora⁵, Aleksander Rosa⁶, Zofia Sro...kówna. Pelagia- siedzi druga od prawej strony. Natalia- stoi czwarta od prawej strony.

Siewierz, 22.06.1931

Podpisali: Klossówna Natalia, Wł. Szota, L. Słabiak, Eugenia Solarówna, Mielnikówna Eleonora, Zofia Sro...kówna. Na górze- Pelagia -po prawej, a Natalia- po lewej stronie.

³Lucjan Słabiak, ur. w 1894 r. w Nowym Korczynie, syn Antoniego i Aleksandry z Nowodworskich. Ojciec i czterej bracia Lucjana byli również nauczycielami. Wymieniam tylko niektóre miejsca, w których pracowali bracia Lucjana. Stanisław -w Sosnowcu, Zygmunt- w Kielcach, Gustaw- w Warszawie, Antoni - w Porębie i Szczurowie. Syn Antoniego to Juliusz Słabiak, znany malarz, związany z Krakowem oraz Wojciechem i Jerzym Kossakami. Lucjan Słabiak i Anna z d. Mazurek pobrali się w Zawierciu w 1921 r. Na stronie dawne-zawiercie.pl Ludwika Stach-Pęczkowska wymienia w swoich wspomnieniach dwóch synów państwa Słabiaków, którzy zginęli w czasie wojny, Władysława, zm. w 1943 r. i Zbigniewa, zm. w 1944 r.

⁴Władysław Szota- w kwietniu 1933 r. został wybrany sekretarzem zarządu P.O.W. w Siewierzu. Komendantem placówki został Lucjan Słabiak.

⁵Eleonora Mielnik była prezesem oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego w Siewierzu w latach 1945-1952.

⁶Aleksander Rosa był w 1925 r. razem z Lucjanem Słabiakiem i Teofilem Żurkiem współzałożycielem harcerstwa siewierskiego.

Zdjęcia z innego wyjazdu nauczycieli. Tym razem bez daty i podpisów. Można porównać sposób wykonania tych zdjęć ze zdjęciami z czerwca 1931 r.: jedno zdjęcie bardziej oficjalne, drugie w plenerze, „na luzie”. Sądząc po ubraniach, obydwa zdjęcia mogły zostać zrobione tego samego dnia.

Pelagia- z opaską na głowie, Natalia- w białej bluzce i płaszczu.

W archiwum rodzinnym zachowały się też zdjęcia mojej Babci z 1960 r. z pogrzebu Olgi, siostry Natalii, na który pojechała do Zawiercia.

Warto zwrócić uwagę na pewne elementy ceremonii pogrzebowej, np. karawan.

2. O ojcu Natalii, Adolfie Gustawie Klossie

Adolf Gustaw Kloss urodził się 15.11.1863 r. w Wieluniu i był najstarszym dzieckiem szewca Gustawa Klossa i Julianny Adolfiny z Beckerów, którzy pobrali się 25.11.1862 r. w Wieluniu.

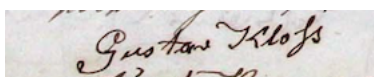
W *Księdze Adresowej Królestwa Polskiego na rok 1904* pod hasłem Obuwie znajdujemy informację o treści: *Kloss Adolf Gustaw, Zawiercie, dom własny.*

Adolf Gustaw zmarł w 1921 r. w Zawierciu.

Rodzeństwo Adolfa Gustawa to⁷:

- Karol, 1866 - 1920, ożenił się w 1895 w Lipnie⁸ z Emilią Marią Mosalf⁹. W akcie ślubu zapisano, że Karol był kupcem w Zawierciu. Tam w 1904 r. urodziła się ich córka Alicja Julia i zmarł również Karol;
- Emilia, 1868-1914, wyszła za mąż za Juliusza Isaaka¹⁰. Mieli przynajmniej troje dzieci: Henrykę Eleonorę, ur.1892, Aleksandra, ur. 1893 i Zofię Emilię, ur.1897 r.
- Augusta, ur. w 1870 r.;
- Wanda, ur. w 1872 r., wyszła za mąż za Karola Polakowskiego, a zmarła ok. 1947 r.;
- Rudolf, ur. w 1884 r. W 1907 r. był świadkiem przy zgłoszeniu urodzenia Waldemara Brunona Klossa. Jego zawód podano *praktykant z Zawiercia*;

Gustaw Kloss (dziadek Natalii) urodził się ok. 1838 r. w Stawiszynie i zmarł w 1901 r. w Zawierciu. Gustaw był synem Traugotta i Augusty z Schulzów¹¹ małżonków Klossów. Przynajmniej od roku 1843 Klossowie mieszkali w Wieluniu. W akcie urodzenia ich syna Karola w tymże roku zapisano, że ojciec Traugott miał 37 lat i był *fabrykantem mydła i świec*. Augusta Kloss zmarła w Kurowie (par. Wieluń) w 1848 r. w wieku 35 lat. Osierociła synów Gustawa i Karola oraz dwie córki: Augustę(zmarła w 1849 r.) i córkę, której imienia nie znamy. **Julianna Adolfina Kloss z d. Becker** (babka Natalii) urodziła się w 1839 r. w Wieluniu. Jej rodzice, Karol Becker¹², majster profesji siodlarskiej i Krystyna z d. Pohl¹³ pobrali się w 1830 r. w Wieluniu.

⁷ Wszystkie dzieci urodziły się w Wieluniu. O Augustcie, ur. w 1870 r., nie ma informacji, natomiast pozostałe dzieci mieszkały na przełomie XIX i XX w. w Zawierciu.

⁸ Lipno leży ok. 50 km na północny-zachód od Płocka.

⁹ Dodatkowe informacje o pochodzeniu Emilii Mosalf znajdują się w drugiej części opracowania.

¹⁰ Dodatkowe informacje o rodzinie Isaak znajdują się w drugiej części opracowania.

¹¹Augusta urodziła się w Wolczynie, gdzie jej ojciec Krzysztof Scholz był kapelusznikiem. Matka, Elżbieta z d. Weiss, po drugim mężu nosiła nazwisko Przybyła.

¹² Karol Bekker, ur. ok. 1804 r. w Sokolnikach, zmarł w 1880 r. w Wieluniu, był synem stelmacha Franciszka i Joanny z d. Sztacher (Franciszek - ur. ok.1772 r. -1842, Joanna - ur. ok. 1782- 1846).

¹³ Krystyna Pohl, ur. ok. 1812 r. w Wieluniu, zmarła przed 1852 r., była córką Ferdynanda i Marianny z d. Nibisz, którzy pobrali się w Wieluniu w 1803 r. Ferdynand zmarł w 1814 r. w wieku 32 lat.

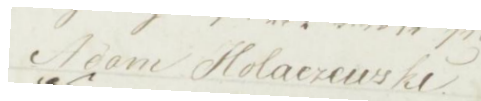
3. O matce Natalii, Emmie Kloss z d. Holaczewskiej

Emma Wilhelmina Holaczewska urodziła się 12.08.1867 r. w Sławniowie¹⁴ i była córką Adama Holaczewskiego i Albertyny Wilhelminy z d. Oelke, którzy pobrali się w 31.01.1859 r. w Pilicy. Emma zmarła w 1940 r. w Zawierciu.

Adam Holaczewski¹⁵ (dziadek Natalii) był kowalem i mieszkał w Pilicy. Urodził się ok. 1830 r. w Sokółce, guberni grodzieńskiej (dziś woj. podlaskie) i był synem Józefa, kowala i Anny ze Świderskich.

Adam do ślubu nie mógł przedłożyć aktu urodzenia i sporządzony został *akt znania*. Tego aktu urodzenia nie można było znaleźć również w 1939 r., o czym świadczy karta pocztowa¹⁶ napisana 7.07.1939 r. przez Kurię Metropolitarną Wileńską, Wydział Metryczny do *L. Holaczewskiej, zam. w Łodzi przy ulicy Napiórkowskiego 79* (obecnie Przybyszewskiego). Kuria informowała, że w sprawie metryki urodzenia ojca Adama Holaczewskiego brak jest w archiwum jednego rocznika, a w innych przejrzanych tego aktu nie ma. I rzeczywiście również obecnie w Sokółce brakuje akt z roku 1.09.1830-1.09.1831.

W Sokółce można natomiast znaleźć akty urodzenia dzieci, np. w 1832 i 1837 r., prawdopodobnie rodzeństwa Adama, których rodzicami są *sławetni Józef po Tadeuszu i Anna po Adamie ze Świderkiewiczów Olaczewscy*.

Albertyna Holaczewska z d. Oelke (babka Natalii) urodziła się w 1837 r. w Konstantynowie, a w 1859 r. mieszkała w Pilicy u krewnych¹⁷. Jej rodzicami byli cieśla Marcin Oelke (ur. około 1800-1852) i Karolina z d. Selinger.

Adam i Albertyna Holaczewscy mieszkali najpierw w Sławniowie, gdzie rodziły się ich dzieci, a potem w Zawierciu. Adam zmarł w 1922.

Potomstwo Adama i Albertyny Holaczewskich poza Emmą to:

Karol August, 1859-1918 - ożenił się z Władysławą Gajdą¹⁸ (1877-1966). To po Karolu, a następnie po jego synu Wacławie, zachowało się nazwisko Holaczewski. Dzieci Karola i Władysławy Holaczewskich: -Alicja Irena, 1899-1983, wyszła za mąż za Franciszka Bryłę. Oboje byli nauczycielami, zasłużonymi m.in. dla Nowego Brzeska, gdzie imieniem Alicji i Franciszka Bryłów nazwane zostało Centrum Kultury. Mieli dwoje dzieci. Ich synem był ks. infułat Jerzy Bryła¹⁹; -Irma Amalia, 1901-1997, wyszła za mąż w 1929 r. za nauczyciela muzyki

¹⁴ Metryki ze Sławniowa i Pilicy znajdują się w aktach stanu cywilnego Filiału Ewangelicko-Augsburskiego w Pilicy.

¹⁵ Nazwisko Holaczewski jest bardzo rzadkie. Na przełomie XVIII i XIX wieku nazwisko to można znaleźć w parafii łuckiej na Wołyniu. W formie Ollaczewski- np. w Trokach na Litwie.

¹⁶ <https://prahanoaki.blogspot.com/2012/09/>

¹⁷ Prawdopodobnie tymi krewnymi byli August i Fryderyka z Selingerów Gentral, którzy pobrali się w 1828 w Konstantynowie (nazwisko zapisano jako Jentral), a w drugiej połowie XIX w. mieszkali w Pilicy, gdzie również zmarli. Matka Albertyny Holaczewskiej, Karolina Oelke, też była z domu Selinger.

¹⁸ Prawdopodobnie urodziła się w 1877 r. w Zarzeczu, par. Pilica i była córką Jana i Wiktorii z d. Błaszczuk, którzy pobrali się w 1862 r.

¹⁹ zobacz też: https://mik.krakow.pl/2009/10/28/promocja-spiwnika-franciszka-bryly-w-nowym-brzesku_86/

Rudolfa Mugieńskiego²⁰; -Wacław Waldemar, 1904-1987, ożenił się z Marią Szczur; -Elwira Beatrycze, 1906-1934. Według księgi ludności napływowej Zawiercia z 1923 r. Władysława Holaczewska z dziećmi, Wacławem, ślusarzem i Elwirą, mieszkała w Zawierciu przy ul. Kopalnianej 14;

1869 - Olga Zofia;

1871 - Wanda Bronisława, wyszła za mąż za Józefa Wycisk. Ich córka Zofia (1895-1937) spoczywa we wspólnym grobie Holaczewskich;

1874 - Amalia Augusta, ur. w Konstantynowie. Wyszła za mąż za tkacza Edwarda Schicktanza²¹, który zmarł w 1905 r. w Łodzi. W Zawierciu Amalia w 1906 r. poślubiła mieszkającego w Łodzi Juliusza Beniamina Riegela, ur. w 1880 w Düsseldorfie, syna Fryderyka i Anny z d. Boss;

1876 - Luiza Karolina, w 1908 r. w Zawierciu wyszła za mąż za tkacza Roberta Kreschel (Kreszel)²². W 1910 r. urodził się ich syn (też) Robert. Luiza i Robert Kreszelowie mieszkali w Łodzi. Od 1905 r. Cezary Kreszel, starszy brat Roberta (ojca) w Łodzi przy ul. Kilińskiego 128 prowadził tkalnię. W latach 30 właścicielem tej tkalni był już Robert. Obaj bracia prowadzili też tkalnię przy ul. Piotrkowskiej 167;

4. O rodzeństwie Natalii

Rodzeństwo Natalii to:

- 1890 - Olga Zofia, zmarła w Bytomiu w 1960 r.;
- 1893 - Emilia Helena;
- 1897 - 1968, Lotar Konstantyn;
- 1899 - 1920, Ryszard Władysław;
- 1900 - Maria Eugenia;
- 1902 - Mieczysław Aleksander.

Mieczysław 21.04.1934 r. w Opatowie ożenił się z Zofią Stefanią Sawicką, ur. w 1912 r. w Opatowie, córką Hipolita i Agnieszki z Czerwińskich. W metryce ślubu jako adres Mieczysława zapisano ulicę Kościuszki 39 w Zawierciu, jako zawód *właściciel składu aptecznego*. Według późniejszych informacji mieszkał przy ulicy Kościuszki 15²³.

Mieczysław zmarł w 1993, a Zofia w 1998 r. Mieli dwie córki. Jedną z nich była prawdopodobnie Katarzyna, po mężu Krotlińska (1935 -2015);

- 1907- Waldemar Bruno;

W 1892 r. urodziła się Alma Eleonora, którą często wspominano w moim domu.

Alma 2.03.1919 r. w Sosnowcu w parafii ewangelickiej wyszła za mąż za Wojciecha Grzędzielskiego²⁴, ur. w 1887 r. w Hucie Bankowej, syna Aleksandra i Katarzyny ze Słocińskich. W 1919 r. oboje mieszkali w Dąbrowie i pracowali w urzędzie górniczym. Mieli dwóch synów, z których Stefan Jakub urodził się w 1920 r. W archiwach niemieckich znajduje

²⁰ Ustalenia dot. przodków Rudolfa Mugieńskiego znajdują się w drugiej części opracowania.

²¹ Edward Schicktan, ur.1854 w Konstantynowie, syn tkacza Józefa i Wilhelminy Ernestyny z d. Oelke (siostry Albertyny Kloss), którzy pobrali się w 1850 r.

²² Robert Kreschel, ur. 1880 r. w Konstantynowie, syn Jana i Karoliny z. d. Oelke (siostry Albertyny Kloss), którzy pobrali się w 1864 r.

²³ Ten adres znajduje się np. w relacji dot. losów Zofii Isaak (1920-1943) zachowanej w Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej, a spisanej m.in. na podstawie informacji Mieczysława Klossa.

²⁴ Wojciech urodził się w 1887 r. w Hucie Bankowej i był synem Aleksandra i Katarzyny ze Słocińskich. Oboje urodzili i pobrali w 1876 r. w Koziegłowach. Nazwisko Aleksandra w akcie chrztu podano - Grzędziel. Takie nazwisko figuruje również w akcie ślubu rodziców Aleksandra, Tomasza z Kunegundą Makowską w 1834 r. w Będzinie. Tomasz Grzędziel pochodził z Mysłowic.

się informacja, że w latach 1946-49 Stefan prowadził w Lörrach (Niemcy) zakład produkujący zabawki i wyroby z drewna. W styczniu 1950 r., również w Lörrach, Stefan ożenił się z Irmgard Kühner z d. Huber. W czerwcu tego samego roku na statku „Nelly” oboje wyjechali z Bremy-Grohn do Australii. W 1958 r. mieszkali w Geelong, Victoria i w tym roku otrzymali obywatelstwo australijskie.

O drugim synu Almy i Wojciecha Grzędzielskich nie mam żadnych informacji.

Co najmniej po wojnie Alma mieszkała w Dąbrowie Górniczej przy ul. Jadwigi Nr. 7. Jedna z nas miała okazję ją poznać i odwiedzić w rodzinnym domu w Zawierciu.

Alma Eleonora Grzędzielska zmarła w 1984 r.

W prasie australijskiej, w wychodzącej w Melbourne gazecie „The Argus”, w artykule z dnia 21.06.1956 r.²⁵, wymieniony jest Stefan Grzędzielski.

Poniżej zdjęcie artykułu (tłumaczenie własne).

„Pan G.” pomaga Polakom zrozumieć.

Gdy przed pięcioma laty Stefan Grzędzielski przyjechał z Polski do Geelong, zauważył trudności, z jakimi borykała się większość nowo przybyłych osób i rozpoczął wydawanie gazety polsko-angielskiej. Pracując w wolnym czasie, mężczyźni, których zgromadził wokół siebie, rozprowadzali gazety wsuwając je pod drzwi i zostawiając na ladach sklepowych.

W gazecie znajdował się przewodnik zakupowy dla polskich gospodyń domowych zawierający szczegółowe informacje o tym, gdzie kupić specjalne polskie produkty spożywcze i gdzie znaleźć sprzedawców mówiących po polsku.

Stefan (na zdjęciu po prawej), tester laboratoryjny w rafinerii Shell, był wszystkim w początkowym okresie działalności gazety. Był reporterem, redaktorem pomocniczym i głównym dystrybutorem cztero-stronicowej gazety dla swoich 400 czytelników.

Obecnie gazeta rozrosła się do 12 stron o przejrzystym układzie i ma ponad 5000 czytelników.

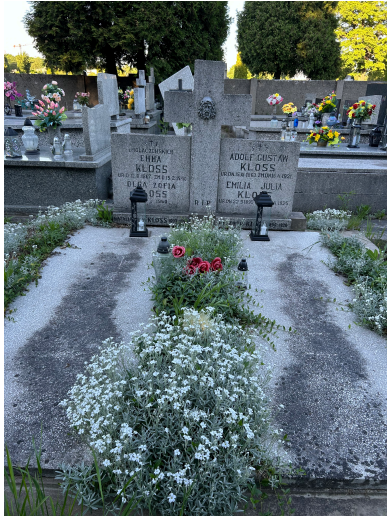

Trudno jest ustalić tytuł tej gazety. W archiwach australijskich i opracowaniach dot. prasy emigrantów w Australii są informacje o wydawanych co miesiąc w Geelong w latach 1952-1954 „Wiadomościach handlowych. Polish commercial news”, które po 1954 r. włączone zostały do niemieckojęzycznej gazety „Der Anker”. Być może o tej gazecie jest mowa w ww artykule.

²⁵ trove.nla.gov.au, The Argus, Melbourne, 21.06.1956, str.7.

Kończymy naszą wędrowkę w przeszłość przywołaniem miejsc, którymi kończy się życie każdego z nas. Poniżej zdjęcia zadbanych nagrobków na jednym z cmentarzy parafialnych w Zawierciu.

Część II

Przedstawione w części II informacje o przodkach z rodzin Mosalffów, Isaaków i Mugieńskich nie dotyczą bezpośrednio Natalii Klossówny. Są jednak tak ciekawe, że warto się nimi podzielić. Stanowią bogatą ilustrację życia na polskiej ziemi, różnorodności, zaradności i umiejętności jej mieszkańców w tamtych odległych czasach.

1. O rodzinie Mosalff z Lipna

W 1895 r. w Lipnie (woj. kujawsko-pomorskie) miał miejsce ślub Karola Klossa²⁶, brata ojca Natalii Klossówny z Emilią Marią z domu Mosalff, ur. w Lipnie w 1876 r., córką Juliusza Fryderyka Mosalffa i Wilhelminy Otylii z d. Szneider z Głębina (ok.1829-1893). Juliusz Fryderyk, syn Ferdynanda (1825-1904) i wnuk Fryderyka²⁷, już co najmniej w trzecim pokoleniu był mydlarzem.

W Księdze Adresowej Królestwa Polskiego z 1905 r. nazwisko Mosalff figuruje pod hasłami *Cegielnie i Kolonjalne towary*.

Ferdynand Mosalff (dziadek Emilii) ożenił się w 1846 r. z Emilią Werner (ok.1829 -1893).

²⁶ Zob. str. 5.

²⁷ Fryderyk Mosalff urodził się w 1796 r. w Płocku i na początku XIX w. przybył do Lipna, gdzie zmarł w 1827 r.

Nagrobek Ferdynanda i Emilii Mosalf na Cmentarzu Ewangelickim w Lipnie²⁸

Dzieci Ferdynanda i Emilii Mosalf to m.in.:

Edward Mosalf (1866-1905) skończył w Warszawie w 1887 r. szkołę handlową. Około 1890 r. ożenił z Wiktorią Łaszewską. Ich córka Jadwiga wyszła w 1918 r. za mąż za Bolesława Mogilskiego i zmarła w 1925 r. Syn Jan, lekarz, ożenił się w 1933 r. z Antoniną Jadwigą Zbyszyńską, zmarł rok później. Nagrobek Edwarda znajduje się na Cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim w Warszawie;

Otylia Adolfina, ur.1852, w 1871 wyszła za mąż za pochodzącego z Warszawy Aleksandra Antoniego Bether, wnuka prezydenta Płocka w latach 1810-1831;

Emilia Adolfina, ur. 1859, w 1876 wyszła za mąż za Franciszka Grzegorza Höhnel. Ich syn Aleksander Karol (1883-1938) był drogistą w Warszawie;

Emilia Ferdynanda (ur. 1848) poślubiła Gustawa Szneidera z Głębina (Glombina);

Juliusz Fryderyk ożenił się z Wilhelminą Otylią Szneider z Głębina, siostrą ww Gustawa. Ich dzieci, a rodzeństwo Emilii Marii, która poślubiła Karola Kloss to m.in.:

- Magdalena Emilia, ur. w 1879 r., wyszła w Lipnie w 1899 r. za mąż za Gottfrieda Wilhelma Isaaka. O rodzinie Isaak mowa poniżej.

- Zofia, ur.1884, w 1903 r. w Bydgoszczy poślubiła krawca Maxa Frommholz (zmarł w 1908);

- Paulina, ur. 1885, w 1994 r. wyszła za mąż za Ottona Henryka Pehlke (1881-1950);

- Helena, ur.1889, w 1908 r. wyszła za mąż za Gustawa Adolfa Pehlke (1876-1916), a w 1919 r. za Stanisława Śmiałkowskiego. Mieszkali w Sierpcu. Nazwisko Pehlke jest związane z historią Sierpca. Fryderyk Pehlke, ojciec ww Ottona Henryka i Gustawa, założył przy ul. Farnej browar, który również prowadzili jego synowie.

W 1902 r. Fryderyk Pehlke na *lwowskiej wystawie jubileuszowej Tow. politechnicznego* nagrodzony został *listem uznania za pompę rurową*, o czym pisał „Kurier Warszawski“ w nr 268.

2. O rodzinie Isaak

Poniższe ustalenia dotyczą rodziny **Juliusza Isaaka**, który ożenił się z Emilią Klossówną²⁹, siostrą ojca Natalii Klossówny.

Wiele informacji o rodzinie Isaaków można już znaleźć na stronach internetowych, zwłaszcza „Dawne Zawiercie“ i „Jura-Pilica.com“. Poniżej podaję informacje dodatkowe.

Rodzice Juliusza, **Aleksander Hermann Isaak (ok.1828-1885) i jego żona Eleonora z Szulców (ok.1834 -1918)** przyjechali do Pilicy z Konstantynowa, gdzie urodziły się w 1859 i 1860 ich pierwsze dzieci. Od roku 1862 urodziny i zgony zapisywane były już w księgach Filiału Ewangelicko-Augsburskiego w Pilicy. Jako miejsce zamieszkania zapisywano Zarzecze lub Pilica.

²⁸ Zdjęcie zrobione przez Juttę Dennerlein w 2008 r. i zamieszczone na stronie:
http://www.upstreamvistula.org/Index_D.htm

²⁹ Zob. str. 5

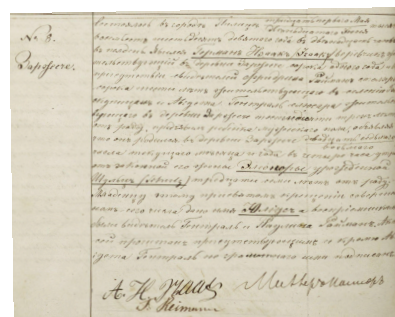
W Pilicy Aleksander Hermann Isaak prowadził zakład powroźniczy, który produkował wyroby dobrej jakości, za które w 1885 r. na wystawie przemysłowo - rolniczej w Warszawie otrzymał brązowy medal³⁰ w kategorii *drobny przemysł*.

Dzieci Aleksandra Hermanna i Eleonory Isaaków to m.in.:

- Karolina, ur. 1871, wyszła w 1892 za mąż za Reinholda Stillera.

- Gottfried Wilhelm, ur. 1866, po śmierci ojca w 1885 r. przejął zakład powroźniczy. W 1899 r. w Lipnie ożenił się z Emilią Magdaleną Mosalf (1879-1937). Była to siostra Emilii Marii, która cztery lata wcześniej wyszła za mąż za Karola Klossa. Ten był również świadkiem na ślubie Gottfrieda Wilhelma i Magdaleny. Z dzieci Gottfrieda Wilhelma warto wspomnieć syna Aleksandra Juliusza, ur. 1900, który ożenił się z Bertą Fischer, ur. w 1896 r. w Łodzi. W 1927 r., w którym się pobrali, oboje mieszkali w Wolbromiu i byli urzędnikami fabryki. Po II wojnie św. razem z synem Jerzym (1933-2005) wyjechali do Niemiec, a w ostatnich dniach 1949 r. na statku USS General Stewart do Australii. Tenże Jerzy to znany na świecie fizyk i astronom, Georg Isaak³¹.

- **Juliusz Isaak (1869-1923)**, pracował w Zawierciu w TAZ (Towarzystwo Akcyjne Zawiercie), a znanym stał się jako pasjonat i zbieracz motyli. Ożenił się z Emilią Kloss (1868-1914), ciotką (siostrą ojca) Natalii Klossówny.

Akt urodzenia Juliusza Isaaka

W 1919 r. w Jędrzejowie Juliusz Isaak poślubił Michalinę Hochbaum, która po śmierci Juliusza kontynuowała jego pasję entomologa. Michalina zaginęła w Peru około 1937 r. podczas ostatniej swojej ekspedycji. W internecie można znaleźć wiele interesujących artykułów o niej i jej podróżach.

Z trojga dzieci Juliusza i Emilii Isaaków przeżyło na pewno dwoje:

Henryka Eleonora Isaak, ur. w 1892 r., wyszła w 1917 r. za mąż za pochodzącego ze Lwowa Włodzimierza Jaklicza (Jaklitscha). Mieli dwoje dzieci: córkę Marię i syna Andrzeja, który został prawnikiem i wraz z żoną, aktorką Barbarą Jaklicz mieszkali w Łodzi.

O życiu Henryki Jakliczowej i jej pracy wiele informacji dostarczają wyszukiwarki internetowe.

Aleksander Isaak, ur. w 1883 r., ożenił się z Wiktoria- Heleną Szyndler, ur. w 1894 r. W 1919 r. urodziła się córka Krystyna. Według książki ludności napływowej Zawiercia z 1923 r. wszyscy troje mieszkali przy ul. Blanowskiej 47. Aleksander pracował jako nauczyciel j. polskiego w Gimnazjum Męskim przy ul. Blanowskiej 14. W tej samej szkole łaciny uczył jego szwagier Włodzimierz Jaklicz. Drugą córką była Zofia, o której ważne informacje można znaleźć w relacji dot. losów Zofii Isaak (1920-1943), spisanych w 1974 r. m.in. na podstawie informacji Mieczysława Klossa, zachowanych w Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej. Zofia Isaak mieszkała w Zawierciu najpierw u ciotki Henryki Jakliczowej, a potem u wuja Mieczysława Klossa. Aresztowana za pracę konspiracyjną, została wywieziona do Auschwitz i tam zmarła.

³⁰ www.jura-pilica.com

³¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/George_Isaak

W latach 30. Aleksander Isaak mieszkał i pracował w Łomży, na co wskazuje list z 1938 r. skierowany do redakcji Kuriera Warszawskiego, podpisany przez *Aleksandra Izaaka, prof. gimn. państw., Łomża, ul.gen.Deresza 4 m. 26*, a zachowany w Zbiorze Korotyńskich.

3. Informacje dotyczące przodków osób o nazwisku Mugeński /Mugenschnabel

W 1929 r. w Zawierciu Irma Holaczewska³² (córnka brata matki Natalii Klossówny) poślubiła Rudolfa Kajetana Mugeńskiego.

Rudolf Kajetan Mugeński (Mugenschnabel), ur. w 1901 r. w Stanisławowie³³, był synem Nikodema. Z kolei:

- Nikodem Mugenschnabel, ur. w 1873 w Tłumaczu, był synem Jana Nepomucena;
- Jan Nepomucen Muckenschnabel, ur. w 1828 w Stanisławowie, był synem Marcina;
- Marcin Muckenschnabel, ur. ok. 1798, był synem Mateusza.

Po pierwszym rozbiórze Polski ziemie Galicji zostały przyłączone do Cesarstwa Austriackiego. W ramach tzw. kolonizacji józefińskiej (koniec XVIII w.) na tereny Galicji przybywali koloniści niemieccy.

Prawdopodobnie właśnie wtedy na tereny Galicji wschodniej przybyły rodziny o nazwisku Muckenschnabel (Mugenschnabel, Mugensznabel)

W księgach parafialnych odnotowano, iż w Stanisławowie w 1823 r. **Marcin Muckenschnabel**, katolik, lat 25, **syn Mateusza** i Teresy, ożenił się z Eleonorą Schneider, lat 20. W 1828 r. urodził się ich syn Jan Nepomucen.

[illegible]

Akt ślubu Marcina Muckenschnabel z Eleonorą Schneider

Eleonora zmarła w 1831 r., a rok później Marcin, *architect*, ożenił się z Julianną Przyłuską, lat 18, córką Onufrego i Anny z d. Cynglewicz³⁴. Miał z nią m.in. córkę Adolfinę Elżbietę (ur. w 1834) oraz syna Józefa (ur. w 1833).

Marcin Muckenschnabel zmarł w 1843 r. w Stanisławowie.

Syn Marcina z drugiego małżeństwa, Józef Muckenschnabel, (ur.1833 w Stanisławowie, zm.1886 w Koropcu), był dwa razy żonaty: w 1854 r. w Złotym Potoku ożenił się z Marianną Fiałkowską, a po jej śmierci - w 1874 w Koropcu z Marią Nikodemą Kucharską. **Dzieci Józefa** to m.in.

- Ludwika, ur.1855, w 1872 r. wyszła za mąż za Józefa Dutkiewicza;
- Eleonora, ur. 1858, wyszła za mąż za Wincentego Sobola;

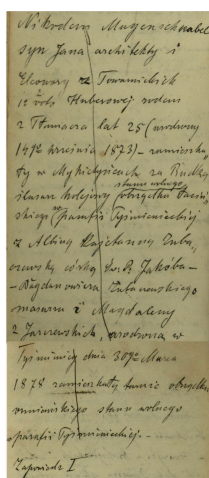
³² Zob. str. 6

³³ Stanisławów, dziś Iwano-Frankiwnsk, Ukraina. Do obwodu iwanofrankowskiego należą również miasta Tłumacz i Tyśmienica.

³⁴ Pobrali się w 1809 r. w Horodence.

- Kazimierz Edward³⁵, ożenił się z Pauliną Jaworską (zm. w 1927 w Stanisławowie);
- Julianna, ur. ok. 1862, w 1880 r. wyszła za mąż za Józefa Piotrowicza, należącego do parafii ormiańskiej w Tyśmienicy;
- Mieczysław, ur. 1864;
- Bronisława, ur. 1877, w Koropcu w 1894 wyszła za mąż za Włodzimierza Sosnowskiego;
- Piotr Marian, ur. 1884, we Lwowie w 1908 ożenił się z Teklą Mulak (1883, Kryłów- 1951, Gliwice);

W 1868 r. **Jan Nepomucen Muckenschnabel, syn Marcina** z pierwszego małżeństwa, kawaler, lat 40, ożenił się w mieście Tłumacz z Eleonorą³⁶ Huber, z d. Towarnicką, córką Eliasza, stolarza i Katarzyny Barczuk, wdową po Henryku Huber³⁷. Ich dzieci to m.in.: Piotr³⁸, ur. 1869 oraz Nikodem, ur. 4.09.1873.

Nikodem Mugenschnabel ożenił się w 1899 r. w Tyśmienicy. Mieszkał wtedy w Mykietyńcach, był ślusarzem kolejowym i należał do parafii obrządku łacińskiego. Jego żona Albina Kajetana Zubaczewska, ur. w 1878 r. w Tyśmienicy, córka zmarłego Jakuba Bogdanowicz Zubaczewskiego, masarza i Magdaleny z d. Jarczewskiej, należała do parafii ormiańskiej w Tyśmienicy.

Zapowiedź ślubu Nikodema Mugenschnabel i Albiny Zubaczewskiej

³⁵ Na uwagę zasługuje syn Edwarda i Pauliny Jaworskiej, Marian Stanisław Mugenschnabel, ur. w 1899 r., który w 1922 r. w Szymanowie (woj. mazowieckie) ożenił się z Cecylią Sołgałówną, a pracował wtedy w Szymanowie jako nauczyciel w szkole powszechnej.

Prawdopodobnie to on był w następnych latach nauczycielem muzyki w gimnazjum męskim w Żyrardowie. Jego nazwisko figuruje w „Spisie nauczycieli szkół wyższych, średnich...”, Lwów-Warszawa, 1924. Marian Mugenschnabel zmarł w 1950 r., a Cecylia w 1992. Pochowani zostali w Żyrardowie.

W tym samym mieście w szkole żeńskiej Marceliny Jaworowskiej muzyki uczył Mieczysław Mugenschnabel. Niestety nie podano jego roku urodzenia, być może był to wuj Mariana, ur. w 1864 r.

Innym synem Edwarda i Pauliny był Zygmunt, ur. w 1905 r., który w 1927 r. w Czortkowie ożenił się z Jadwigą Schodnicką.

³⁶ Eleonora urodziła się w 1832 r. w Tłumaczu, a zmarła w 1914 w Stanisławowie- Knihininie Górcie. Jej rodzice pobrali się w 1920 r. w Tłumaczu.

³⁷ Eleonora Towarnicka i Henryk Huber, ewangelik, ur. w 1832 r. w Dolinie, syn Filipa i Magdaleny z d. Staats, pobrali się w 1854 r. w Tłumaczu i tam mieszkali.

Dziadkowie Henryka przyjechali z okolic Trippstadt, a pobrali się w 1792 r. w Brygidynie koło Stryja. Ojciec Henryka urodził się już w Dolinie w 1798 r.

³⁸ Piotr był kowalem, ślusarzem, ożenił się z Katarzyną Marią Dobrzeńską, córką Kajetana i Karoliny Korzeczuk. Ich dzieci to:

- Kazimierz, 1896-1915, nauczyciel, podporucznik Legionów Polskich;
- Stefania, 1889-1986, w 1921 r. w Bolechowie wyszła za mąż za Franciszka Juraszka;
- Eleonora Marcellina- wyszła za mąż za Ferdynanda Zettela;

Nikodem Mugenschnabel zmarł przed 1912 r., ponieważ już w styczniu 1912 r. Albina, wdowa po Nikodemie, zamieszkała w Stanisławowie, Knihininie Kolonii, wyszła za mąż za Mieczysława Duzinkiewicza.

Dzieci Nikodema i Albiny, urodzone w Stanisławowie, to:

-- Józef, ur. w 1900 r. W 1925 r. dotychczasowe w języku polskim trudne nazwisko zmienił na Mugeński. Pracował w Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Święcianach na Wileńszczyźnie. W 1930 r. na własną prośbę został przeniesiony do seminarium nauczycielskiego im. G. Piramowicza w Łęczycy. Był nauczycielem muzyki, prowadził orkiestrę szkolną, grał na skrzypcach.

W 1940 r. został aresztowany i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau. Do Łęczycy wrócił w 1945 r.

-- Rudolf Kajetan, ur. w 1901 r., w 1923 r. zmienił nazwisko na Mugeński. Zamieszkał w Zawierciu i pracował jako nauczyciel muzyki w tutejszym żeńskim Seminarium nauczycielskim, którego dyrektorem była Henryka Jakliczowa³⁹. W 1929 r. **ożenił się z Irmą Holaczewską**. W archiwalnych numerach gazet zagłębiowskich⁴⁰ znaleźć można artykuły wymieniające *prof. Mugeńskiego*. Organizował on poranki muzyczne, koncerty, był kompozytorem muzyki do hymnu Seminarium Nauczycielskiego w 1937 r., poza tym organizował lekcje pokazowe muzyki dla innych nauczycieli, dawał lekcje gry na skrzypcach i śpiewu.

— Genowefa Kazimiera, ur. 1904 r., w Stanisławowie mieszkała przed wojną przy ul. Szaszkiewicza 17/1.

— Mieczysław Stefan, ur. 1907 r. W 1937 r. ożenił się z Marią M...? i przed wojną razem z córką Zofią mieszkali w Stanisławowie przy ul. Kochanowskiego 13/1. Po wojnie Mieczysław mieszkał we Wrocławiu przy ul. Poniatowskiego 15. Jako zawodnik klubu Kolejarz Wrocław z sukcesem brał udział w ogólnopolskich turniejach szachowych. W jednej z ankiet jego zawód podano jako muzyk.

.....

Na stronie <https://genealodzy.pl/> pojawia się nazwisko Jana Mugenschnabel i jego żony Matyldy z d. Młotkowskiej, którzy na przełomie XIX i XX w. mieszkali w Stanisławowie. Przy aktach urodzenia dzieci⁴¹ podawano nie tylko imiona i nazwiska ich rodziców, ale również dziadków. Jest to jedyne źródło pochodzenia ww. Jana, którego rodzicami, jak zapisano, byli Jan i Justyna Oleksyn.

Nie wiadomo czy ten Jan Mugenschnabel był spokrewniony z rodziną Rudolfa Kajetana Mugińskiego.

³⁹ Zob. str. 5 i 12.

⁴⁰ Kurzer Zachodni z dn. 25.04.1930 i z dn. 20.09.1931.

Express Zagłębia, nr 163/1932 i nr 164/ 1937.

Stanisław Ignacy Rączka, Wrażenia z jednej pokazowej lekcji śpiewu.

Muzyka w szkole, nr 10, czerwiec 1932.

Gazeta „Ziemia Rzeszowska z lipca 1927 r. wymienia prof. Mugeńskiego w związku ze zgromadzeniem Towarzystwa Muzycznego „Lutnia“. Niestety bez podania imienia.

⁴¹ Dzieci Jana i Matyldy, urodzone w Stanisławowie Knihininie Górcze, to m.in.:

- Antoni, ur. 1896 r.;

- Maria Julia, ur. w 1899 r., w 1930 r. wyszła za mąż za Juliana Stadzińskiego(?);

- Władysław, ur. w 1900 r., w 1930 r. był sierżantem Wojska Polskiego i we Lwowie ożenił się z Marią Szuch.

Według danych na stronie MyHeritage zmienił nazwisko na Murski. Zmarł w 1990 r. i pochowany został w Pile, tak jak jego żona, zmarła w 2003 r.

- Franciszek, ur. w 1904 r.

Kończymy wędrówkę w przeszłość śladami rodzin Mosalfów, Isaaków i Mugieńskich. Dla nas było to ciekawe źródło wiedzy o naszej przeszłości i refleksja nad wartościami polskości, które były tak pociągające dla przybyszy z innych krajów. Zastawali u nas ziemię przyjazną, wrastali w nią, asymilowani się...

Dla innych przedstawione ustalenia genealogicznych poszukiwań mogą stanowić inspirację do odkrywania własnych korzeni, tak cenne w naszych czasach powszechnego egalitaryzmu.

